

СТАНОВИЩЕ

по дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“
в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Изготвил становището: доц. д-р Пламен Христов Милев,

катедра „Информационни технологии и комуникации“, Университет за национално и световно стопанство – София. Основание за написване на становището: **Заповед 215 / 29.04.2021 г.** на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов за назначаване на научно жури и Решение от първото заседание на Научното жури от 12.05.2021 г. за определяне на председател, рецензенти, изготвящи становище и срокове.

Автор на дисертационния труд: Михаела Маркова Маркова.

Докторант Маркова е завършила ОКС „Магистър“, специалност „Бизнес информатика“, магистърска програма „Информационни технологии в бизнеса“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. Обучавала се е в докторантура в област на висшето образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“ към катедра „Бизнес информатика“ на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Тема на дисертационния труд: Електронната търговия – ключов фактор в дигиталната трансформация на малкия и средния бизнес.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 159 стр., структурирани в увод, три глави, заключение, използвани източници и приложения (1 бр. – въпросник). Използваните източници (включително интернет източници) са 125 бр., като преобладаващата част са на чужд език). Изложението включва голям брой фигури и таблици. В увода се обосновава актуалността на изследвания научен проблем в национален и световен план. Определени са обект на изследването, а именно малките и средните предприятия, които осъществяват електронна търговия и поддържат приложения за това, както и предмет на изследването – съвременните методи, платформи и тенденции при създаването на приложения за електронна търговия. Намирам изложението за логически последователно и правилно построено, базирано на поставената цел и задачи. Библиографските източници са цитирани правилно и коректно в текста, като приложението отразява спецификите на проведено анкетно проучване по проект „Съвременни тенденции в създаването на приложения за електронна търговия“.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

В **увода** се показва актуалността на изследвания научен проблем, който се изразява в значителното нарастване на интереса към дигиталната трансформация на бизнеса в Европейския съюз и България. В тази част се посочва целта на дисертационния труд и задачите за нейното постигане. Впечатлението, което се добива при запознаването с тази част е, че докторант Маркова притежава много богат опит в изследваната тематика и решенията, които се търсят са с ясно дефинирана ефективност още на предварителния етап. В дисертационния труд е формулиран ясен научен проблем, като на тази основа са определени обект и предмет на изследването. Дефинирана е основната теза на дисертационния труд, а именно, че успешното трансформиране на бизнеса в малките и средните предприятия налага правилен избор на подходи и платформи за неговото осъществяване. Ясно са открити новостите в теорията и практиката. Правилно е отразено собственото отношение на докторант Маркова по разглежданите въпроси, като в увода са определени и съответните ограничителни условия на изследването. В рамките на **първа глава** на дисертационния труд са разглеждани основните понятия, свързани с дигиталната икономика и дигиталната трансформация на бизнеса. Направено е съответното литературно проучване с извеждане и дефиниране на използвания понятиен апарат и терминология. В изложението докторант Маркова подробно разглежда характеристиките на дигиталната икономика, както и връзката на дигиталната икономика с концепцията Индустрия 4.0. В първа глава се извършва разглеждане на проблемите и предизвикателствата пред дигиталната трансформация на бизнеса, като акцентът е поставен върху ролята на електронната търговия в контекста на дигиталната трансформация. Във **втора глава** на дисертационния труд се разглеждат различни подходи и инструменти за създаване на бизнес приложения. Подробно са разглеждани различните подходи за създаване на приложения от методологична гледна точка. В тази част се прави обзор на среди за разработка на бизнес софтуер. Втора глава представя интересни анализи и сравнения, които подпомагат докторант Маркова в разработването на третата част, свързана с изследване на готовността за дигитална трансформация на бизнеса в България, както и подпомагат представянето на резултати от собствена обработка на анкетно проучване. Тази част на дисертационния труд изследва системите за управление на съдържанието и завършва с дефинирането на критерии за избор на платформа за създаване на електронен магазин. **Трета глава** представя анализ на системите за електронна търговия в България, за който допринася проведено през 2019-та година анкетно проучване по проблематиката на дисертационния труд. Едно от

съществените постижения на трета глава е предложението за методика за реализирането на проект за електронна търговия. В заключение се обобщават постигнатите с разработването на дисертационния труд резултати. Изтъква се ролята на електронната търговия в контекста на дигиталната трансформация на малките и средните предприятия.

Считам, че дисертационният труд е представен в изискваната форма и обем, при спазени правила на научната етика, с издържан научен апарат без логически противоречия, с точен език и правилно подбран и приложен инструментариум. Той е посветен на актуален научен проблем, като в него присъства научно-приложно решение за реализиране на проект за електронна търговия. Безспорно това е една много интересна и актуална тематика. В труда е използван качествен и в подходящия по обем графичен и табличен материал. Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и показват, че докторант Маркова притежава, както задълбочени теоретични знания по съответната научна специалност, така и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

Авторефератът отразява точно и пълно в структурно и съдържателно отношение дисертационния труд и приносите в него. Представени са общо четири публикации по темата на дисертационния труд – една студия в съавторство и три самостоятелни доклади от конференции, с което са удовлетворени Националните минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд съдържа нови научни идеи и резултати с теоретична и практическа значимост, които могат да се квалифицират и разделят в групите за научни и научно-приложни приноси. Бих препоръчал по-ясното им отделяне в тези две групи:

III.1. Научни приноси

III.1.1. Извършен е анализ на състоянието и възможностите на електронната търговия като компонент на дигиталната трансформация на бизнеса.

III.1.2. Извършен е анализ на състоянието на информационната инфраструктура в малките и средните предприятия и готовността им за внедряване на приложения, осъществяващи електронна търговия.

III.1.3. Разработена е и е предложена методика за реализиране на проекти за електронна търговия в малките и средните предприятия.

III.2. Научно-приложни приноси

III.2.1. Проведено е изследване на особеностите на дигиталната трансформация на бизнеса и се доказва необходимостта от осъществяването ѝ в малките и средните предприятия.

III.2.2. Дефинирана е система от критерии за оценка на възможностите на отделните платформи за осъществяване на електронна търговия и подпомагане на избора на конкретно решение.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Към докторант Маркова могат да бъдат отправени следните въпроси:

IV.1. Може ли, след проведеното проучване по въпросите на дигиталната трансформация, да се определят и други гледни точки (аспекти), различни от техническата (технологичната), които имат значение в контекста на готовността на бизнеса за дигитална трансформация?

IV.2. На база на проведеното изследване сред малките и средните български предприятия, може ли да се открият статистически зависимости, които биха били интересни и полезни в контекста на проблематиката на дисертационния труд (например: съществува ли значима връзка между вида на икономическата дейност на предприятието и съответно броя на основните проекти в областта на дигиталната трансформация)?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

В заключение считам, че представеният ми за становище дисертационен труд отговаря на всички действащи нормативни изисквания, както на националното законодателство, така и на вътрешните документи на СА „Д. А. Ценов” – Свищов, като в него могат да се идентифицират научните и научно-приложни приноси, описани в становището. Изразявам своята **положителна оценка** и препоръчвам на утвърденото научно жури да **присъди** образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“ на Михаела Маркова Маркова.

гр. София
16.07.2021 г.

Изготвил становището: ..

/доц. д-р Пламен Милев/